

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med oppdraget er å svare ut kontrollutvalgets bestilling om å utrede hvordan kommunen utøver sin eierstyring, og om det finnes forbedringspotensial i eierutøvelsen.

PROBLEMSTILLINGER

- Har kommunen system og rutiner som sikrer folkevalgt styring og kontroll over eierinteressene?
- Har kommunens prinsipper for eierskap blitt fulgt opp?
- Har kommunen fulgt opp anbefalingene fra forrige eierskapskontroll i Ålen Aktivum AS?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 200 timer

Rapport til sekretær: 01.11.2023

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Sunniva Tusvik Sæter

sts@revisjonmidtnorge.no

Tlf. 47 63 77 14

2 MANDAT

I dette kapitlet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Holtålen kommune bestilte en generell eierskapskontroll den 26.01.2023, sak 02/23. Bestillingen tar utgangspunkt i Plan for eierskapskontroll. Her er «generell eierskapskontroll – kommunens eierstrategi» prioritert som første prosjekt.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Kommunene har stor frihet i hvordan virksomheten skal organiseres. Når kommunestyret velger å legge deler av virksomheten i egne selskaper, endres betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. De styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, skal følges. Å styre gjennom selskapenes eierorganer har et mer indirekte preg enn politisk styring av den kommunale organisasjonen. Dette kan utfordre den demokratiske kontrollen over virksomheten.

De ulike selskapsformene har egne lover for hvordan virksomheten skal organiseres. Et fellestrekk er det klare skillet mellom selskapenes eierorgan og styreorgan. Oppgaven til eieren er å trekke opp ytre rammer slik som eierstrategi, eierskapsmelding, selskapsavtale, vedtekter og styreinstruks. Eierrollen skal utøves i selskapenes eierorgan gjennom eierrepresentanter. Oppgaven til eierrepresentanten er å ivareta kommunens interesser. For å sikre demokratisk forankring av eierskapet, er det derfor viktig at kommunen har system for at vedtak som blir fattet i eierorganet er forankret i kommunestyret.

Selskapsforvaltningen skal ivaretas av selskapets styre, og den løpende ledelsen av selskapets daglige leder. Styret skal forholde seg til de ytre rammene som er trukket opp av eierne. Innenfor disse rammene skal de ha ensidig søkelys på å ivareta selskapets interesser. Å bruke eiermakt til å gripe inn i selskapsforvaltningen, bryter med normene for hvordan selvstendige selskaper skal styres.

Eierstyring krever kompetanse, styringsverktøy og rolleavklaring. Temaet er en del av KS sitt folkevalgtprogram. KS har også kommet med anbefalinger om hvordan kommunene kan sikre godt eierskap, selskapsledelse og kontroll av fristilte selskaper. I den nye kommuneloven har en kommunal eierskapsmelding blitt løftet til et lovpålegg. Formålet med en eierskapsmelding er å gi politikerne en oversikt og bevissthet rundt eierrollen, slik at man sikrer god folkevalgt kontroll over eierinteressene. Kommunestyret skal fastsette generelle prinsipper for eierstyring, og angi hva som er kommunens formål med å eie det enkelte selskap.

2.3 Kommunens eierskap

Holtålen kommune har en eierskapsmelding fra 2019. I denne er det fastsatt motiver for eierskap, ulike selskapsformer, informasjon om rolleforståelse, eierskapsprinsipper og eierstrategi. Det er også listet opp en oversikt over hvilke selskaper som kommunen eier.

Det er i 2023 registrert følgende eierskap til Holtålen kommune:

Tabell 1. Kommunens eierandeler i 2023

Selskap	Prosentandel
Hessjøgruva AS	100
Ålen Aktivum AS	100
Optimus AS	25
Ålen Invest AS	20
Kontrollutvalg Fjell IKS	8,7
Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap AS	8
Rørosregionen Næringshage AS	4,74
Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS	1,64
Trønderenergi AS	1,22
Midt-Norge 110-sentral IKS	0,61

Kilde: www.soliditet.no

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

- Har kommunen system og rutiner som sikrer folkevalgt styring og kontroll over eierinteressene?
 - Får kommunestyret tilstrekkelig opplæring og informasjon om eierstyring?
 - Er roller, ansvar og myndighet for eierstyring avklart?
 - Oppfyller kommunens eierskapsmelding lovkrav og hensikt?
 - Får kommunestyret tilstrekkelig informasjon om virksomhet og resultat i selskapene?
- Har kommunens prinsipper for eierskap blitt fulgt opp?
- Har kommunen fulgt opp anbefalingene fra forrige eierskapskontroll i Ålen Aktivum AS?

3.2 Avgrensning

I en eierskapskontroll undersøkes det hvordan kommunen ivaretar sine eierinteresser. Dette er til forskjell fra en forvaltningsrevisjon i et selskap, hvor det er virksomheten i selskapet som undersøkes.

Temaet i denne undersøkelsen er kommunens generelle eierstyring. Det betyr at revisjonen ikke vil undersøke i detalj hvordan eierrepresentantene faktisk utøver sin myndighet i hvert enkelt selskap. Søkelyset rettes mot de forutsetningene som bør være på plass for at kommunestyret skal kunne ivareta rollen som eier, og om de overordnede retningslinjene følges opp.

3.3 Kilder til kriterier

- KommuneLOven, kapittel 26
- KS' anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Holtålen kommunes eierskapsmelding

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisor vil innhente data gjennom en spørreundersøkelse, dokumentgjennomgang og intervjuer.

Kommunestyrerepresentantenes egne oppfatninger om eierstyringen vil stå sentralt for å besvare problemstillingen om folkevalgt styring og kontroll. En spørreundersøkelse vurderes som den best egnede metoden for et såpass stort politisk organ. Derfor vil det bli gjennomført

en spørreundersøkelse rettet mot representantene. Spørreundersøkelsen vil gjennomføres som et strukturert spørreskjema via et digitalt verktøy.

Dokumentgjennomgangen vil i hovedsak dreie seg om kommunens eierskapsmelding og behandlingen av denne, samt andre politiske saker som er relevant for problemstillingene.

Spørreundersøkelsen og dokumentene vil bli supplert med skriftlige spørsmål og intervju av informanter som kan belyse temaet, herunder kommunens ordfører, eventuelt andre eierrepresentanter og saksbehandler for eierskapssaker.

De nevnte metodene vil være hensiktsmessige for å gi mest mulig presise svar på problemstillingene.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor: Sunniva Tusvik Sæter

Prosjektmedarbeider: Leidulf Skarbø

Kvalitetssikrer: Mette Sandvik

Kvalitetssikrer: Anna Ølnes

Ekstern kvalitetssikrer: Tone Jæger Karlstad, KomRev Nord IKS

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato: 26.01.2023

Prosjektplan til sekretær: 10.03.2023

Oppstartsmøte: Mars 2023

Vurdering av ressursbruk: Juni 2023

Datainnsamling ferdig: September 2023

Rapport til uttalelse: 13.10.2023

Rapport til sekretær: 01.11.2023

Verdal, 13.03.2023

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig revisor

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no